

КАПІТАЛЬНЕ ІНВЕСТУВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: РЕЙТИНГУВАННЯ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ

©2021 САВІЦЬКА О. П., САВІЦЬКА Н. В.

УДК 330.322 (477)

JEL: E22; P25

Савіцька О. П., Савіцька Н. В. Капітальне інвестування в економіці Львівської області: рейтингування, тенденції та напрями активізації

Обсяг капітального інвестування в економіці регіону – це індикатор, який сигналізує про рівень соціально-економічного розвитку; рівень життя населення; напрям інноваційного оновлення в будь-якій сфері економічної діяльності; спроможність реалізовувати інвестиційні програми та проекти, а в підсумку – про зростання конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості як на вітчизняному, так і на міжнародному ринках. Саме тому кожне місто чи громада, регіон чи країна повинні приділяти значну увагу процесам активізації інвестування та створенню сприятливих умов і ринкової інфраструктури для залучення та стимулювання діяльності інвесторів. Для оцінювання сучасного стану та тенденцій розвитку капітального інвестування у Львівській області авторами визначено позиції області в рейтингу серед інших областей України за основними показниками капітальних інвестицій, які є у відкритому доступі та оприлюднені на офіційних сайтах Державної служби статистики України та Головного управління статистики у Львівській області станом на 2019 р. Зокрема, наведено порівняльну характеристику Львівської області та України за обсягами, часткою області до загального обсягу в країні та регіоні, а також позицію в рейтингу серед областей за такими показниками: капітальні інвестиції за видами активів; капітальні інвестиції за джерелами фінансування; капітальні інвестиції за видами економічної діяльності; капітальні інвестиції в розрахунку на одну особу. Крім цього, проаналізовано динаміку обсягів і темпів зростання капітальних інвестицій України та Львівської області за період 2010–2019 рр. Авторами виявлено, що динаміка темпів зростання капітальних інвестицій Львівської області майже повторює динаміку по Україні. Дослідження показало, що за багатьма показниками Львівська область займає високі рейтингові позиції серед регіонів України, що підтвердило високий інвестиційний потенціал регіону та спроможність залучати значні фінансові ресурси для реалізації інвестиційних програм і проектів. Як результат дослідження авторами запропоновано напрями активізації капітального інвестування та поліпшення інвестиційного клімату Львівської області.

Ключові слова: інвестиції, капітальні інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат, інвестиції в матеріальні активи, інвестиції в нематеріальні активи.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-48-56>

Рис.: 1. **Табл.:** 5. **Бібл.:** 23.

Савіцька Ольга Петрівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри менеджменту та комерційної діяльності, Львівський інститут економіки і туризму (вул. Менцинського, 8, Львів, 79007, Україна)

E-mail: Sawicka@bigmir.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6311-406X>

Савіцька Наталія Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та інвестиційної діяльності, Львівський інститут економіки і туризму (вул. Менцинського, 8, Львів, 79007, Україна)

UDC 330.322 (477)

JEL: E22; P25

Savitska O. P., Savitska N. V. Capital Investment in the Economy of Lviv Region: Rating, Tendencies and Directions of Revitalization

The volume of capital investment in the economy of region is an indicator that signals the level of socio-economic development; standard of living of the population; direction of innovation renewal in any sphere of economic activity; the ability to implement investment programs and projects, and as result, the increasing competitiveness and investment attractiveness both in both the domestic and international markets. Precisely that is why every city or community, region or country should pay considerable attention to the processes of revitalizing investment and creating favorable conditions together with market infrastructure to attract and stimulate investor activities. To assess the current status and tendencies in the development of capital investment in the Lviv region, the authors determine the position of the region in the rating among other regions of Ukraine in terms of the main indicators of capital investments, which are in the public domain and published on the official websites of the State Statistics Service of Ukraine and the Main Department of Statistics in Lviv region as of 2019. In particular, a comparative characterization of Lviv region and Ukraine is provided in terms of volumes, the share of the region to the total volume in the country and region, as well as the position in the rating among the regions according to the following indicators: capital investments by types of assets; capital investments by sources of financing; capital investments by type of economic activity; capital investments per capita. In addition, the dynamics of volumes and growth rates of capital investments of Ukraine and Lviv region for the period 2010-2019 is analyzed. The authors found that the dynamics of growth of capital investments in the Lviv region almost duplicates the dynamics in Ukraine. The research showed that in many respects Lviv region occupies high rating positions among the regions of Ukraine, which justified the high investment potential of the region and the ability to attract significant financial resources for the implementation of investment programs and projects. As result of the study, the authors proposed directions of revitalization of capital investment and improvement of the investment climate of Lviv region.

Keywords: investments, capital investments, investment attractiveness, investment climate, investments in tangible assets, investments in intangible assets.

Fig.: 1. **Tabl.:** 5. **Bibl.:** 23.

Savitska Olga P. – PhD (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Management and Commercial Activities, Lviv Institute of Economy and Tourism (8 Mentsynskoho Str., Lviv, 79007, Ukraine)

E-mail: Sawicka@bigmir.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6311-406X>

Savitska Natalia V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the 8 Department of International Economics and Investment, Lviv Institute of Economy and Tourism (8 Mentsynskoho Str., Lviv, 79007, Ukraine)

Через обмеження власних фінансових ресурсів у суб'єктів господарювання виникає необхідність додаткового залучення коштів інвесторів. При цьому варто згадати й високий рівень знешеності основних засобів вітчизняних підприємств, що потребує значних капітальних вкладень. Саме від здатності активізувати інвестиційні процеси залежить підвищення рівня соціально-економічного розвитку регіону, зростання рівня життя населення, інноваційне оновлення в будь-якій сфері економічної діяльності, а в підсумку – зростання конкурентоспроможності. Чим вищим буде рівень конкурентоспроможності регіону – тим більш привабливим він буде для інвесторів.

Про сильну сторону капітального інвестування в економіці Львівської області свідчить те, що Львівщина за інвестиційною привабливістю характеризується як регіон з високим інвестиційним потенціалом, що, своєю чергою, значно впливає на інвестиційний клімат країни загалом [1, с. 120]. З огляду на вигідне географічне розташування, високий природно-ресурсний потенціал, наявність кваліфікованих кадрів Львівська область вважається одним із найбільш інвестиційно привабливих регіонів України [2, с. 170]. Саме тому формування та забезпечення інвестиційної політики Львівської області є її пріоритетним завданням.

Проблематика дослідження та аналізування сучасного стану, ролі та тенденцій капітального інвестування у Львівській області, пошук напрямів активізації інвестиційних процесів і поліпшення інвестиційного клімату Львівської області широко представлені у працях вітчизняних науковців, зокрема: Васильчак С. В., Жидяк О. Р. і Дубина М. П. [1] проаналізували сучасний стан і тенденції розвитку інвестиційної діяльності Львівської області протягом 2010–2015 рр. та окреслили основні напрями поліпшення інвестиційної привабливості, залучення інвестиційних ресурсів задля активізації інвестиційного процесу; Більський І. та Попівняк Р. [3] розглянули особливості активізації інвестиційної діяльності аграрного сектора Львівщини, висвітлили основні особливості інвестиційної сільськогосподарської діяльності, визначили основні завдання управління інвестиційною діяльністю в галузі створення інфраструктури інвестиційного ринку, пріоритетні напрями вкладення інвестицій; Герасименко О. В. і Вайда М. М. [4] приділили увагу розгляду деяких аспектів розвитку інвестиційної політики Львівської області; Цанько О. О. [2] дослідила характерні чинники формування інвестиційного середовища Львівщини та її інвестиційної привабливості, визначила регіональні особливості, що сприяють залученню іноземного капіталу в економіку області; Лещук Г. В. [5] провела комплексне дослідження сучасного стану інвестиційного клімату регіону на прикладі Львівської області із виокремленням концептуальних факторів впливу зо-

внішнього середовища та сучасних тенденцій інвестиційної активності регіону, запропонувала комплекс відповідних заходів для покращення інвестиційного середовища регіону.

Основними джерелами статистичної інформації про обсяги та структуру капітальних інвестицій є офіційні сайти Державної служби статистики України та Головного управління статистики у Львівській області.

Незважаючи на значний інтерес науковців до дослідження даної проблематики, динамічність соціально-економічного розвитку Львівської області вимагає постійного аналізу та вивчення тенденцій інвестиційних процесів, виявлення проблем і бар'єрів у процесах інвестування та формування актуальних напрямів активізації інвестиційної політики та поліпшення інвестиційного клімату регіону з урахуванням національних і світових тенденцій, нових викликів, нестабільності та невизначеності зовнішнього середовища.

Метою даної статті є аналіз тенденцій розвитку та визначення позицій Львівської області в рейтингу серед областей України за основними статистичними показниками капітального інвестування, а також пропозиції щодо напрямів активізації інвестиційних процесів і поліпшення інвестиційного клімату Львівської області.

Сучасний розвиток економіки регіону неможливий без залучення капітальних інвестицій, які необхідно спрямовувати на структурне та якісне оновлення основних засобів, відбудову виробничих комплексів, створення ринкової інфраструктури тощо, що дозволяє пришвидшити позитивні ринкові перетворення, посилити конкурентоспроможність регіонів і національної економіки, активізувати виробництво та сферу послуг, поглибити співпрацю з міжнародним бізнесом. За Податковим кодексом України (ст. 14) капітальні інвестиції – це господарські операції, які передбачають придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних засобів і нематеріальних активів, що підлягають амортизації відповідно до норм Податкового кодексу України [6]. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку не визнають капітальні інвестиції окремими об'єктами бухгалтерського обліку та не дають деталізованої інформації про їх елементи, а розглядають їх як передумову та складову формування первісної вартості об'єкта під час будівництва, виготовлення, придбання або поліпшення матеріального чи нематеріального довгострокового активу внаслідок інвестування [7]. Закон України «Про інвестиційну діяльність» трактує капітальні вкладення лише як інвестиції в основні засоби [8]. У Наказі № 494 Державного комітету статистики України [9] також наводиться визначення категорії «капітальні інвестиції» як інвестиції у придбання або виготовлення власними силами для власного використання матеріальних і нематеріальних активів, термін служби яких переви-

ще один рік. До інвестицій у матеріальні активи належать інвестиції в землю, існуючі будівлі та споруди, нові будівлі, споруди, об'єкти незавершеного будівництва, машини, обладнання та інвентар, транспортні засоби, довгострокові біологічні активи та інші необоротні матеріальні активи, які були придбані або створені для власного використання, включаючи витрати на капітальний ремонт, поліпшення, вдосконалення, реконструкцію, модернізацію. До інвестицій у нематеріальні активи належать інвестиції у придбання або створення власними силами програмного забезпечення, баз даних, прав користування природними ресурсами, майном, прав на знаки для товарів і послуг, на об'єкти промислової власності, авторських і суміжних прав [10].

Рейтингування серед областей України за обсягами капітальних інвестицій за даними 2019 р. (табл. 1) показало, що майже за всіма видами активів Львівська область потрапляє у трійку лідерів, окрім таких видів: капітальні інвестиції в інженерні споруди (6 позиція), інвестиції в нематеріальні активи (6 позиція) та капітальні інвестиції в довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва (16 позиція). Серед інвестицій у матеріальні активи Львівської області значна частка припадає на машини, обладнання та інвентар (30,7%), будівлі житлові (17,7%) та будівлі нежитлові (17,7%). Загалом, за обсягами капітальних інвестицій у 2019 р. Львівська область займала 3 позицію після Дніпропетровської та Київської областей.

Порівняльну динаміку обсягів і темпів зростання капітальних інвестицій України та Львівської області за період 2010–2019 рр. наведено в табл. 2 і на рис. 1.

Період 2012–2014 рр. характеризується погіршенням інвестиційного клімату та зниженням обсягів капітальних інвестицій по всій Україні. Починаючи з 2014 р. як у Львівській області, так і в Україні загалом спостерігається зростання обсягів капітальних інвестицій, яке у 2019 р. порівняно з 2010 р. становила приблизно 250%, а з 2014 р. для Львівської області – 225%, а для України в цілому – 184% (див. табл. 2).

Як висновок, можемо зазначити (див. рис. 1), що динаміка темпів зростання капітальних інвестицій Львівської області майже повторює динаміку по Україні. Протягом періоду 2012–2014 рр. темп зростання був від'ємним, що пов'язано з втратою інвестиційної привабливості через воєнні дії у східних областях України з Російською Федерацією та значною економічною та політичною нестабільністю в Україні. У 2013–2016 рр. Львівська область характеризувалась випереджаючими темпами зростання капітальних інвестицій порівняно із середніми по країні, але втратила свої позиції у 2018–2019 рр.

Розглянемо розподіл капітальних інвестицій України та Львівської області за джерелами фінансування у 2019 р. У структурі джерел фінансування найбільша частка до загального обсягу в регіоні припадає на власні кошти підприємств та організацій (52,8%), найнижча – на кошти інвесторів-нерезидентів (1,5%) (табл. 3).

Таблиця 1

Розподіл капітальних інвестицій України та Львівської області за видами активів станом на 2019 р.

Вид активів	Значення за 2019 р.				
	Україна	Львівська область			
	Млн грн	Тис. грн	У % до загального обсягу в країні	У % до загального обсягу в області	Позиція в рейтингу серед областей
Усього	623978,9	31061498	5,0	100	3
Інвестиції в матеріальні активи:	600568,1	30594161	5,1	98,5	3
– будівлі житлові	58014,9	5401491	9,3	17,7	2
– будівлі нежитлові	100468,0	5425571	5,4	17,7	4
– інженерні споруди	149153,5	5626974	3,8	18,4	6
– машини, обладнання та інвентар	198455,3	9385193	4,7	30,7	4
– транспортні засоби	65870,8	3096549	4,7	10,1	4
– земля	2230,0	260438	11,7	0,9	3
– довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	5999,8	92178	1,5	0,3	16
– інші матеріальні активи	20375,8	1305767	6,4	4,3	2
Інвестиції в нематеріальні активи	23410,8	467337	2,0	1,5	6

Джерело: розраховано та складено на основі [11–13].

Динаміка капітальних інвестицій України та Львівської області за 2010–2019 рр.

Рік	Капітальні інвестиції				Інвестиції у матеріальні активи		Інвестиції у нематеріальні активи	
	Україна, млн грн	Темп зростання	Львівська область, млн грн	Темп зростання	Львівська область, млн грн	Темп зростання	Львівська область, млн грн	Темп зростання
2010	180575,5	–	8830,2	–	8724,0	–	106,2	–
2011	241286,0	1,3	12114,0	1,37	11984,3	0,9	129,7	0,8
2012	273256,0	1,1	11173,3	0,92	11064,0	0,9	109,4	1,3
2013	249873,4	0,9	9816,7	0,88	9669,4	1,0	147,3	0,9
2014	219419,9	0,9	9555,0	0,97	9426,5	1,4	128,5	2,5
2015	273116,4	1,2	13386,5	1,40	13067,4	1,4	319,1	0,8
2016	359216,1	1,3	18605,2	1,39	18352,4	1,3	252,8	1,5
2017	448461,5	1,2	24105,9	1,30	23720,9	1,2	385,0	1,1
2018	578726,4	1,3	28995,5	1,20	28568,6	1,1	426,9	1,1
2019	623978,9	1,1	31061,5	1,07	30594,2	1,4	467,3	1,2

Джерело: розраховано та складено на основі [13; 14].

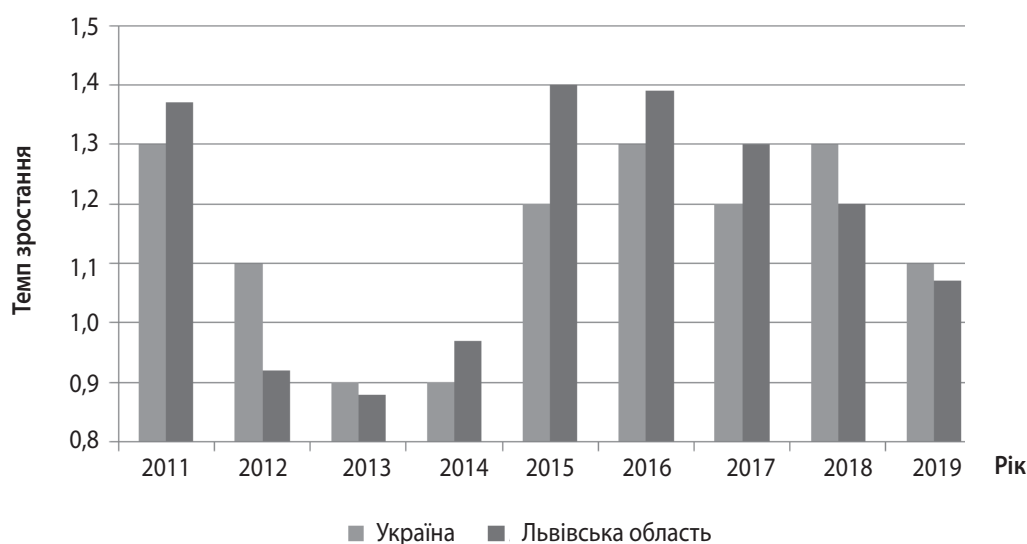

Рис. 1. Динаміка темпу зростання капітальних інвестицій України та Львівської області за 2011–2019 рр.

Згідно з даними табл. 3, Львівська область лідирує за обсягами капітальних інвестицій, залучених за рахунок коштів державного бюджету та коштів інвесторів-нерезидентів; поступаєтья Київській області за обсягами залучених коштів населення на будівництво житла. За обсягами залучених кредитів банків та інших позик, а також інших джерел фінансування у Львівській області 4 позиція, а за обсягами залучених коштів місцевих бюджетів і власних коштів підприємств та організацій – 5 позиція. Усе це свідчить про високий інвестиційний потенціал регіону та спроможність залучати значні фінансові ресурси для реалізації інвестиційних проектів.

Установлення рейтингових позицій Львівської області за обсягами капітальних інвестицій за ви-

дами економічної діяльності допомагає встановити пріоритетні галузі, на які й потрібно спрямовувати зусилля органів державної влади та посилювати залучення інвестицій. Львівська область займає високі рейтингові позиції у фінансовій та страховій діяльності, діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (1 позиція); будівництво, тимчасове розміщування й організація харчування, інформація та телекомунікації, операції з нерухомим майном (2 позиція). Менше капітальних інвестицій припадає на промисловість (6 позиція) та сільське, лісове та рибне господарство (17 позиція). У структурі розподілу капітальних інвестицій найбільша частка до загального обсягу в регіоні припадає на промисловість (31,6%), будівництво (19,0%) та державне управ-

Розподіл капітальних інвестицій України та Львівської області за джерелами фінансування станом на 2019 р.

Джерело фінансування	Значення за 2019 р.				
	Україна	Львівська область			
	Млн грн	Тис. грн	У % до загального обсягу в країні	У % до загального обсягу в області	Позиція в рейтингу серед областей
Усього	623978,9	31061498	5,0	100	3
у тому числі за рахунок:					
– коштів державного бюджету	30834,5	2582200	8,4	8,3	1
– коштів місцевих бюджетів	56480,0	3162179	5,6	10,2	5
– власних коштів підприємств та організацій	408275,7	16390020	4,0	52,8	5
– кредитів банків та інших позик	67232,6	3383856	5,0	10,9	4
– коштів інвесторів-нерезидентів	4663,9	467602	10,0	1,5	1
– коштів населення на будівництво житла	32422,0	4079712	12,6	13,1	2
– інших джерел фінансування	24070,2	995929	4,1	3,2	4

Джерело: розраховано та складено на основі [13; 15; 16].

лінійної оборону; обов'язкове соціальне страхування (13,9%) (табл. 4).

У розрахунку на одну особу у Львівській області капітальних інвестицій припадає 12431,1 грн, що на 16,6% менше за середній рівень по країні. За значенням цього показника регіон посідає 4 позицію в рейтингу регіонів України, поступаючись Київській, Дніпропетровській та Полтавській областям (табл. 5).

Проаналізувавши наукові джерела [1–5; 19–21] та врахувавши результати власних досліджень [22; 23], запропонуємо напрями активізації капітального інвестування та поліпшення інвестиційного клімату Львівської області:

- ✦ визначення пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності;
- ✦ співпраця з міжнародними організаціями та підтримка зв'язків із міжнародними, державними та регіональними інвестиційними фондами;
- ✦ створення індустріальних парків, що дозволить спростити доступ інвесторів у регіон;
- ✦ підвищення інвестиційно-інноваційної спрямованості територіального розвитку на основі формування технопарків і технополісів;
- ✦ розроблення заходів з промоції інвестиційної привабливості та формування позитивного іміджу регіону;
- ✦ запровадження економічного механізму страхування ризиків капітального інвестування;
- ✦ стимулювання реінвестування у пріоритетних сферах економічної діяльності області;

- ✦ підтримання розвитку державно-приватного партнерства в інвестиційній сфері;
- ✦ покращення інфраструктури для організаційної та правової підтримки інвестиційної діяльності, зниження тиску на інвесторів та забезпечення додаткових гарантій;
- ✦ розроблення регіональної та місцевих програм розвитку інвестиційної сфери та програм підтримки діяльності суб'єктів інвестиційної діяльності;
- ✦ розвиток внутрішнього інформаційного забезпечення інвесторів, розвиток інформаційного забезпечення інвесторів за кордоном стосовно фінансування інвестиційних проєктів і програм;
- ✦ співпраця з країнами Європейського Союзу з подальшою імплементацією кращих практик залучення капітальних інвестицій та управління регіональними інвестиційними програмами та проєктами;
- ✦ детінізація економіки, подолання корупційної складової в організації та регулюванні процесів залучення та розподілу інвестиційних ресурсів.

ВИСНОВКИ

За результатами проведених досліджень можна зробити такі висновки:

- ✦ майже за всіма видами активів Львівська область потрапляє у трійку лідерів у рейтинговій позиції серед регіонів України за обсягами капітальних інвестицій за даними 2019 р. Найближчими до Львівської області в рей-

Таблиця 4

Розподіл капітальних інвестицій України та Львівської області за видами економічної діяльності станом на 2019 р.

Вид економічної діяльності	Значення за 2019 р.				
	Україна	Львівська область			
	Млн грн	Тис. грн	У % до загального обсягу в країні	У % до загального обсягу в області	Позиція в рейтингу серед областей
Усього	623978,9	31061498	5,0	100	3
Сільське, лісове та рибне господарство	59129,5	1630823	2,8	5,3	17
Промисловість	254196,2	9829213	3,9	31,6	6
Будівництво	62346,6	5890204	9,4	19,0	2
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	44173,7	1938677	4,4	6,2	4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	43792,8	2263538	5,2	7,3	4
Тимчасове розміщування й організація харчування	2832,2	220605	7,8	0,7	2
Інформація та телекомунікації	21063,4	321396	1,5	1,0	2
Фінансова та страхова діяльність	11246,3	378856	3,4	1,2	1
Операції з нерухомим майном	28147,2	1630300	5,8	5,2	2
Професійна, наукова та технічна діяльність	11912,4	408388	3,4	1,3	3
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	11741,1	1215435	10,4	3,9	1
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	54305,5	4316327	7,9	13,9	3
Освіта	4788,7	345403	7,2	1,1	3
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	9484,6	324752	3,4	1,0	8
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	4146,2	251932	6,1	0,8	3
Надання інших видів послуг	672,5	95649	14,2	0,3	1

Джерело: розраховано та складено на основі [13; 17; 18].

Таблиця 5

Обсяг капітальних інвестицій в Україні та Львівській області в розрахунку на одну особу станом на 2019 р.

	Обсяг капітальних інвестицій			
	Тис. грн	У % до загального обсягу	У розрахунку на одну особу, грн	Позиція в рейтингу серед регіонів
Україна	623978935	100,0	14907,0	–
Львівська область	31061498	5,0	12431,1	4

Джерело: розраховано та складено на основі [13].

тинговій таблиці є Дніпропетровська та Київська області;

- ✦ період 2012–2014 рр. характеризується погіршенням інвестиційного клімату та зниженням обсягів капітальних інвестицій у Львівській області та по всій Україні;
- ✦ Львівська область лідирує за обсягами капітальних інвестицій, залучених за рахунок коштів державного бюджету та коштів інвесторів-нерезидентів, поступаєтья Київській області за обсягами залучених коштів населення на будівництво житла;
- ✦ Львівська область займає високі рейтингові позиції у фінансовій та страховій діяльності, діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (1 позиція); будівництво, тимчасове розміщування й організація харчування, інформація та телекомунікації, операції з нерухомим майном (2 позиція);
- ✦ високі рейтингові позиції свідчать про високий інвестиційний потенціал регіону та спроможність залучати значні фінансові ресурси для реалізації інвестиційних програм і проєктів. Подальший розвиток інвестиційного потенціалу та підтримання іміджу регіону, залучення іноземних інвесторів та розширення джерел фінансування, посилення довіри інвесторів та стимулювання їхньої активності в регіоні тощо потребує посиленої уваги державних, регіональних і місцевих органів влади, інвестиційних інституцій та окремих інвесторів у напрямі активізації капітального інвестування та поліпшення інвестиційного клімату Львівської області. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильчак С. В., Жидяк О. Р., Дубина М. П. Роль капітальних інвестицій у розвитку економіки Львівської області. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2017. Вип. 1. Т. 2. С. 116–121.
2. Цанько О. О. Аналіз стану інвестиційного середовища Львівської області. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2018. Вип. 1. С. 170–175.
DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1\(51\).170-175](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1(51).170-175)
3. Більський І., Попівняк Р. Особливості активізації інвестиційної діяльності аграрного сектору Львівщини. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія «Економіка АПК»*. 2019. № 26. С. 44–47.
DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2019.26.044>
4. Герасименко О. В., Вайда М. М. Аспекти розвитку інвестиційної політики Львівської області. *Молодий вчений*. 2018. № 10. С. 703–706. URL: <http://molodyucheniu.in.ua/files/journal/2018/10/164.pdf>
5. Лещук Г. В. Аналіз стану та розвитку інвестиційного клімату регіону (на прикладі Львівської облас-

- ти). *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія «Економічні науки»*. 2017. Вип. 1–2. С. 295–305. URL: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2017/v1-2/NV-2017-v1-2_31.pdf
6. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
7. Ярмолюк О. Ф., Дмитренко О. М. Особливості ідентифікації капітальних інвестицій в бухгалтерському обліку. *Ефективна економіка*. 2020. № 9.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.9.58>
8. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-XII (редакція від 18.12.2017 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
9. Наказ Державного комітету статистики України «Про затвердження Методики розрахунку індексу капітальних інвестицій» від 25.12.2009 р. № 494. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2009/494/metod.htm
10. Економічна статистика / Економічна діяльність / Капітальні інвестиції / Методологічні пояснення // Головне управління статистики у Львівській області. URL: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/metod_15.php?ind_page=si&vid=1&ozn_news=13&code=27&show2=1
11. Економічна статистика / Економічна діяльність / Капітальні інвестиції / Капітальні інвестиції за видами активів (2010–2019) // Головне управління статистики у Львівській області. URL: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2018/t279918_8.pdf
12. Капітальні інвестиції за видами активів за 2010–2019 роки // Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_u_bez.htm
13. Капітальні інвестиції за 2019 рік // Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ibd/kin/kin_r_19/kin_r_reg_19u.htm
14. Капітальні інвестиції за регіонами за 2010–2019 роки // Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/ibd/kinv_r_rik/kinv_r_rik_u.htm
15. Економічна статистика / Економічна діяльність / Капітальні інвестиції / Капітальні інвестиції за джерелами фінансування (2010–2019) // Головне управління статистики у Львівській області. URL: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2018/t279918_10.pdf
16. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за 2010–2019 роки // Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ibd/iokjf/iokjf_u10-13_bez.htm
17. Економічна статистика / Економічна діяльність / Капітальні інвестиції / Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності (2010–2019) // Головне управління статистики у Львівській області. URL: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2018/t279918_12.pdf
18. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності за 2010–2019 роки // Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_u_e_bez.htm

19. Кулиняк І. Я. Капітальне інвестування у сфері туризму в Україні // Фінансовий сектор Європейського Союзу та сталий розвиток: європейський досвід, стратегічні орієнтири для України : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 6 червня 2019 р.). Київ : АПСВТ, 2019. С. 66–67.
20. Мироненко М. Ю. Основні напрями активізації інвестиційної діяльності у контексті державного, регіонального та корпоративного управління. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2018. № 1. С. 67–76.
21. Кулиняк І. Я., Прийма Л. Р., Шпак О. Г. Напрями розвитку підприємства в умовах динамічного середовища. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2012. Вип. 3. С. 55–58.
22. Савіцька О. П., Бай Т. В. Особливості залучення прямих інвестицій в економіку України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.1. С. 277–284.
23. Савіцька О. П., Щур О. М., Савіцька Н. В. Активізація інвестиційних процесів в Україні. *Бізнес Інформ*. 2019. № 10. С. 69–77.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-10-69-77>

REFERENCES

- Bilskiy, I., and Popivniak, R. "Osoblyvosti aktyvizatsii investytsiinoi diialnosti aharnoho sektoru Lvivshchyny" [Features of Activation of Investment Activity of Agrarian Sector in Lviv Region]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho aharnoho universytetu. Seriya «Ekononika APK»*, no. 26 (2019): 44-47. DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2019.26.044>
- "Ekononichna statystyka / Ekononichna diialnist / Kapitalni investytsii / Metodolohichni poiasnennia" [Economic Statistics / Economic Activity / Capital Investments / Methodological Explanations]. Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti. http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/metod_15.php?ind_page=si&vid=1&ozn_news=13&code=27&show2=1
- "Ekononichna statystyka / Ekononichna diialnist / Kapitalni investytsii / Kapitalni investytsii za vydamy aktyviv (2010-2019)" [Economic Statistics / Economic Activity / Capital Investments / Capital Investments by Types of Assets (2010-2019)]. Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti. http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2018/t279918_8.pdf
- "Ekononichna statystyka / Ekononichna diialnist / Kapitalni investytsii / Kapitalni investytsii za dzherelamy finansuvannia (2010-2019)" [Economic Statistics / Economic Activity / Capital Investments / Capital Investments by Sources of Financing (2010-2019)]. Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti. http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2018/t279918_10.pdf
- "Ekononichna statystyka / Ekononichna diialnist / Kapitalni investytsii / Kapitalni investytsii za vydamy ekononichnoi diialnosti (2010-2019)" [Economic Statistics / Economic Activity / Capital Investments / Capital Investments by Types of Economic Activity (2010-2019)]. Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti. http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2018/t279918_12.pdf
- Herasymenko, O. V., and Vaida, M. M. "Aspekty rozvytku investytsiinoi polityky Lvivskoi oblasti" [Aspects of the Lviv Region Investment Policy Development]. *Molodyi vcheny*, no. 10 (2018): 703-706. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/10/164.pdf>

- "Kapitalni investytsii za 2019 rik" [Capital Investments for 2019]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ibd/kin/kin_r_19/kin_r_reg_19u.htm
- "Kapitalni investytsii za dzherelamy finansuvannia za 2010-2019 roky" [Capital Investments by Sources of Financing for 2010-2019]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/ibd/iokjf/iokjf_u10-13_bez.htm
- "Kapitalni investytsii za rehionamy za 2010-2019 roky" [Capital Investments by Regions for 2010-2019]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/ibd/kinv_r_rik/kinv_r_rik_u.htm
- "Kapitalni investytsii za vydamy aktyviv za 2010-2019 roky" [Capital Investments by Types of Assets for 2010-2019]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_u_bez.htm
- "Kapitalni investytsii za vydamy ekononichnoi diialnosti za 2010-2019 roky" [Capital Investments by Types of Economic Activity for 2010-2019]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ibd/ibd_rik/ibd_u/ki_rik_u_e_bez.htm
- Kulyniak, I. Ya. "Kapitalne investuvannia u sferi turyzmu v Ukraini" [Capital Investment in Tourism in Ukraine]. *Ffinansovyi sektor Yevropeiskoho Soiuzu ta stalyy rozvytok: yevropeyskyi dosvid, stratehichni oriientyry dlia Ukrainy*. Kyiv: APSVT, 2019. 66-67.
- Kulyniak, I. Ya., Pryima, L. R., and Shpak, O. H. "Napriamy rozvytku pidpriemstva v umovakh dynamichnoho sere-dovyshcha" [Directions of Enterprise Development in a Dynamic Environment]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya «Ekononika»*, no. 3 (2012): 55-58.
- [Legal Act of Ukraine] (1991). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2009). http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2009/494/metod.htm
- [Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
- Leshchuk, H. V. "Analiz stanu ta rozvytku investytsiinoho klimatu rehionu (na prykladi Lvivskoi oblasti)" [Analysis of State and Development of the Investment Climate of a Region (On the Example of Lviv Region)]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekononichnoho instytutu. Seriya «Ekononichni nauky»*, is. 1-2 (2017): 295-305. http://chteiknteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2017/v1-2/NV-2017-v1-2_31.pdf
- Myronenko, M. Yu. "Osnovni napriamy aktyvizatsii investytsiinoi diialnosti u konteksti derzhavnogo, rehionalnoho ta korporatyvnoho upravlinnia" [The Main Directions of Intensification of Investment Activity in the Context of State, Regional and Corporate Governance]. *Visnyk Kyivskoho instytutu biznesu ta tekhnolohii*, no. 1 (2018): 67-76.
- Savitska, O. P., and Bai, T. V. "Osoblyvosti zaluchennia priamykh investytsii v ekonomiku Ukrainy" [The Peculiarities of Attracting Direct Foreign Investments into the Economy of Ukraine]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 24.1 (2014): 277-284.
- Savitska, O. P., Shchur, O. M., and Savitska, N. V. "Aktyvizatsiia investytsiinykh protsesiv v Ukraini" [Intensification of Investment Processes in Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 10 (2019): 69-77.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-10-69-77>

Tsanko, O. O. "Analiz stanu investytsiinoho seredovyschcha Lvivskoi oblasti" [Analysis of the Investment Environment of Lviv Region]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya «Ekonomika»*, no. 1 (2018): 170-175.
DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1\(51\).170-175](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1(51).170-175)
Vasylychak, S. V., Zhydiak, O. R., and Dubyna, M. P. "Rol kapitalnykh investytsii u rozvytku ekonomiky Lvivskoi oblasti" [The Role of Capital Investments in the Development of

the Economy of Lviv Region]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya «Ekonomika»*, vol. 2, no. 1 (2017): 116-121.

Yarmoliuk, O. F., and Dmytrenko, O. M. "Osoblyvosti identyfikatsii kapitalnykh investytsii v bukhhalterskomu obliku" [Features of Identification of Capital Investments in Accounting]. *Efektivna ekonomika*, no. 9 (2020).
DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.9.58>

УДК 336.13:336.64
JEL: E22; L32

КОНЦЕСІЯ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

©2021 ШУЛЮК Б. С.

УДК 336.13:336.64
JEL: E22; L32

Шулюк Б. С. Концесія як форма реалізації проєктів державно-приватного партнерства в Україні та світі

Мета статті полягає в дослідженні особливостей реалізації концесійних проєктів державно-приватного партнерства в різних секторах економіки України та світу. Розглянуто основні підходи до розуміння сутності поняття «концесія» та визначено її характерні риси. Розкрито порядок функціонування концесійного механізму. Визначено ризики учасників державно-приватного партнерства в процесі реалізації концесійних проєктів в Україні. Обґрунтовано необхідність надання державної підтримки задля стимулювання участі приватного партнера в довгострокових проєктах. Зазначено, що така підтримка повинна надаватися з метою реалізації найнеобхідніших проєктів державно-приватного партнерства для значного покращення умов життя населення в певному регіоні. Встановлено, що, на відміну від України, концесійний механізм активно використовується в різних секторах економіки світу, зокрема успішно реалізуються проєкти в транспортній галузі (автодороги, залізниці, порти, аеропорти, трубопровідний транспорт), сфері житлово-комунального господарства (водопостачання, очищення води, електропостачання). При цьому домінує транспортна галузь, а найменш популярними є теплопостачання та обробка відходів. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є пошук шляхів удосконалення вітчизняного концесійного механізму в процесі реалізації проєктів державно-приватного партнерства з урахуванням кращих здобутків світового досвіду. Це дасть змогу залучити фінансові ресурси бізнесу в різноманітні форми співпраці державно-приватного партнерства, а отже, покращити якість надаваних послуг населенню.

Ключові слова: фінансування довгострокових проєктів, державно-приватне партнерство, концесія, сектори економіки, державна підтримка.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-56-61>

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 8.

Шулюк Богдана Степанівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів імені С. І. Юрія, Західноукраїнський національний університет (вул. Львівська, 11, Тернопіль, 46009, Україна)

E-mail: BohdanaShulyuk@i.ua

UDC 336.13:336.64
JEL: E22; L32

Shuliuk B. S. Concession as a Form of Implementation of Public-Private Partnership Projects in Ukraine and World-Wide

The article is aimed at examining the peculiarities of implementation of public-private partnership concession projects in various sectors of the economy in both Ukraine and the world. The main approaches to understanding the essence of the concept of «concession» are considered and its characteristic features are defined. The procedure of operation of the concession mechanism is disclosed. Risks of public-private partnership participants in the process of implementation of concession projects in Ukraine are determined. The need to provide the State support to stimulate the participation of a private partner in long-term projects is substantiated. It is specified that such support should be provided in order to implement the most necessary public-private partnership projects to significantly improve the living conditions of the population in a particular region. It is determined that, unlike Ukraine, the concession mechanism is actively used in various sectors of the world economy, in particular, successfully implemented projects in the transport sector (roads, railways, ports, airports, pipeline transport), housing and communal services (water supply, water purification, electricity supply). At that, the transport industry dominates, while heat supply and waste treatment are the least popular. Prospects for further research in this direction are the search for ways to improve the domestic concession mechanism in the process of implementing public-private partnership projects, taking into account the best achievements of world experience. This will allow to attract financial resources of business in various forms of cooperation in terms of public-private partnerships, and, consequently, to improve the quality of services provided to the population.

Keywords: financing of long-term projects, public-private partnership, concession, sectors of the economy, the State support.

Fig.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 8.

Shuliuk Bohdana S. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance named after S. I. Yuri, West Ukrainian National University (11 Lvivska Str., 46009, Ukraine)

E-mail: BohdanaShulyuk@i.ua